

Savivaldybių žinios

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 18 (687)

2014 m. birželio 14 d.
Kaina 2,25 Lt
Išėina šeštadieniais

Lietuvos savivaldybės išskirtinėmis šventėmis atidarė vasaros sezoną

4 p.

Per Birštono gimtadienį mieste atidaryti du itin svarbūs objektai: „Eglės“ sanatorijos II korpusas ir atnaujintas miesto stadionas, kurio simbolinę juostelę perkirpo Birštono savivaldybės merė Nijolė Dirginčienė (centre) ir svečiai – premjeras Algirdas Butkevičius, krašto apsaugos ministras Juozas Oleka, šalies sporto organizatoriai ir vadovai

Romo Gurklio nuotr.

Kodėl savivaldybės neužtikrintos dėl ES paramos

Iš Lietuvos savivaldybių asociacijos direktoriaus pavaduotojo Rimanto Čapo pranešimo Seimo Audito komiteto surengtoje diskusijoje „ES investuoja į regionus – dešimtmečio pasiekimai ir tikslai 2020 metams“ _____ 7 p.

Lietuvos vietos savivaldos sistemos raida

2014 m. sukanka 95 metai, kai buvo priimtas pirmasis Savivaldybių įstatymas, tačiau apie laikotarpį nuo 1990 m. yra rašoma santykinai nedaug. Broniaus Kleponio ir Algirdo Astrausko straipsnyje pateikiama nuomonė apie šį turiningą laikotarpį, jo metu vykusius ir tebevykstančius įvykius vietos savivaldybių gyvenime _____ 8–9 p.

Karietos rieda, bet ar atgims paštas?

Senuoju Sankt Peterburgo–Kauno–Varšuvos arklių pašto keliu, šiandien jungiančiu Lietuvą, Latviją, Rusiją ir Lenkiją, riedėjo dvi pašto karietos. Ką pamatė kaliauninkai atriedę į buvusią Utenos pašto stotį, svečiuodamiesi Ukmergėje, Jonavoje, Kaune ir Kalvarijoje _____ 14–15 p.

KURORTE – REKORDINIS SVEČIŲ SKAIČIUS

Rimantė Kurkauskaitė

BIRŠTONO MIESTO DIENĄ MININT

Birželio 6–8 d. vyko Birštono šventė. Ta proga Lietuvos statistikos departamentas skelbia duomenis apie šį Lietuvos kurortą.

Birštonas – viena mažiausių Lietuvos savivaldybių. 2014 m. pradžioje Birštono savivaldybėje gyveno 4,4 tūkst. gyventojų. Vyrų Birštono savivaldybėje gerokai mažiau nei moterų – atitinkamai 1944 ir 2425. Vaikai iki 16 metų sudarė 14 proc. gyventojų, darbingo amžiaus gyventojai – 60 proc., pensinio amžiaus gyventojai – 26 proc.

Birštonas – mineralinių vandenų kurortas ir sveikatinimo centras. Čia yra trys sanatorijos ir reabilitacijos centrai, septyni viešbučiai ir kelios privačios apgyvendinimo įstaigos. 2013 m. sanatorijose viešėjo 15,7 tūkst. svečių, viešbučiuose – 17 tūkst., privačiame apgyvendinimo sektoriuje – 4,3 tūkst. Birštono viešbučių numerių užimtumas siekia 46 proc.

2013 m. Birštono turizmo informacijos centre apsilankė 6,45 tūkst. turistų. Birštone dažniausiai lankosi lietuviai. Jie sudaro 82 proc. visų lankytojų. Iš užsienio į Birštoną dažniausiai atvyksta svečiai iš Rusijos, Vokietijos, Lenkijos ir Latvijos.

Birštono savivaldybėje 2014 m. pradžioje veikė 104 ūkio subjektai. Birštonas, kaip ir Druskininkai, garsėja savo mineraliniais vandenimis. Per metus čia išpilstoma apie 35 mln. litrų mineralinio vandens. Birštone gaminama ir kitos pramonės produkcijos – neįgaliųjų vežimėlių, baldų, skirtų naudoti medicinoje, chirurgijoje arba veterinarijoje.

Birštono savivaldybė – viena mažiausiai aplinką teršiančių savivaldybių. 2012 m. Birštono savivaldybėje į atmosferą išmesta 67,2 tonų teršalų. Tik Skuodo (35,8 t) ir Neringos (64,7 t) savivaldybės teršia mažiau. Kitose savivaldybėse teršalų į atmosferą išmetama kelis kartus daugiau.

Birštoniečiai rečiausiai šalyje lankosi pas gydytojus. 2013 m. vidutiniškai vienas birštonietis apsilankė pas gydytojus asmens sveikatos priežiūros įstaigose 2,8 karto (Lietuvos vidurkis – 8,1 karto).

Birštone ramu ir saugu. Savivaldybėje užfiksuojama labai mažai eismo įvykių ir nusikaltimų. 2013 m. Birštone buvo tik penki eismo įvykiai, nė vienas žmogus juose nežuvo, dešimt buvo sužeisti. Nusikalstamumo lygis Birštone yra vienas mažiausių iš visų savivaldybių. 2013 m. užregistruotos 66 nusikalstamos veiklos.

„Eglės“ sanatorijos II korpusas

Birštono kurorto šventė „Žydinčio miesto ritmu“ savaitgalį suvietė daugiau kaip 80 tūkst. žmonių.

Pirmąją Birštono gimtadienio dieną mieste atidaryti du itin svarbūs objektai: „Eglės“ sanatorijos II korpusas ir atnaujintas miesto stadionas. Tai didelė šventė ne tik birštoniečiams, bet ir visos šalies sportininkams. Atnaujintame stadione įrengtos visos lengvosios atletikos sekcijos, todėl čia galės treniruotis daugelis Lietuvos sportininkų. Birštono miesto stadionas taps dideliu žmonių traukos centru.

Antrąją šventės dieną dalyviai galėjo rinktis iš daugybės renginių. Norintiems aktyviai praleisti dieną buvo siūloma išbandyti jėgas paplūdimio tinklinio turnyre, pasimėgauti pirties malonumais ar palaikyti vandens motociklų čempionato dalyvius. Šventėje dalyviams siūlyta praleisti laiką kartu su artimaisiais žaidžiant stalo žaidimus, kartu sportuojant ar pasineriant į meno dirbtuvių veiklą Birštono centriniam parke. Visas šventės dienas svečiai galėjo mėgautis įvairia muzika: nuo Karinių oro pajėgų orkestro grojamų maršų, tautinės muzikos ansamblių iki šiuolaikinės muzikos vakaro koncerte.

Pagrindiniame Birštono kurorto šventės koncerte, vykusiame vasaros estradoje, kartu dainuoti ir pašokti kvietė grupė „4Fun“, „Božolė“ ir Gytis Paškevičius su grupe „Crazy Cow“. Į šį koncertą susirinko daugiau nei 10 tūkst. žmonių.

Paskutinąją Birštono gimtadienio dieną miesto merė Nijolė Dirginčienė tradiciškai kvietė visą bendruomenę į šventinius Mero pusryčius. Tai galimybė kartu pabūti, pabendrauti ir užbaigti nuotaikingą miesto šventę.

ŽEMAITIJOS SOSTINĖS ŠVENTĖ

Jurgita Armalienė

Žemaitijos sostinės šventę atidarė kultūros viceministras D. Mažintas (dešinėje) ir meras V. Kleiva

Birželio 5–8 d. Telšiai buvo kupini šventinės nuotaikos. Šeimos metais vykusios miesto šventės svarbiausiu akcentu tapo šeima.

Dvi dienas mieste veikė šeimų menų parkas, kūrybinės šeimos dirbtuvės, šeimoms skirta sporto gatvelė, koncertavo šeimyniniai ansambliai. Meno dirbtuvėse buvo daromi plaukiojantys bijūnai, ant šilko piešiamas žydintis šeimos medis, kuriami bijūnai iš papjė mašė. Telšiškiai ir Žemaitijos sostinės svečius sveikino ir į renginius kvietė Džiugo šeima.

Šventės renginius pradėjo Vilniaus dailės akademijos Telšių fakulteto studentai. Galerijoje atidaryta studentų kūrybos darbų paroda, diplomantai visuomenei pristatė savo baigiamuosius darbus. Vakare vyko iškilmingas Žemaitijos sostinės šventės „Telšiai 2014“ atidarymas. Šventę pradėjo Telšių rajono meras Vytautas Kleiva ir kultūros viceministras Darius Mažintas. Vėliau vyko jaunųjų „banditų“ rengiamas festivalis „Bandit Fest“. Pirmąkart jaunimo iniciatyva rengiamas festivalis sutraukė gausų būrį atlikėjų iš visos Lietuvos.

Antrąją miesto šventės dieną miestelėnus žadino motociklų griausmas. Baikeriai nešė prasidedančios šventinės dienos žinią ir dalijo kavos puodelius ir šventės programas gyventojams. Vakare vyko šeimų menų parko atidarymas ir tarptautinis šokių festivalis „Dance Station“. Festivalio dalyvius pasveikino Žemaitijos sostinėje viešėjęs kultūros ministras Šarūnas Birutis ir Seimo narys Valentinas Bukauskas. Šokių festivalyje dalyvavo 500 šokėjų, tarp jų Telšių rajono savivaldybės partnerinio Čekijos Respublikos Krnovo miesto jaunimo šokių grupė.

Motociklų griausmo pažadinti telšiškiai ir svečiai skubėjo į tradicinį „Žemaitiū juomarką“, paskui vyko Tarptautinis sunkiosios atletikos turnyras, skirtas Telšių miesto Magdeburgo teisių suteikimo metinėms paminėti, petankės varžybos ir Telšių miesto triatlonas Telšių rajono mero taurei laimėti. Atidaryta Teatro gatvelė. Čia veikė turgelis „Perkam. Parduodam. Nuomojam“. Tradiciškai miestelėnai buvo vaišinami bijūnais puoštu tortu.

Masčio ežero paplūdimyje vyko Lietuvos galiūnų varžybos. Varžybas komentavo stipriausias pasaulyje žmogus Žydrūnas Savickas.

Vakare telšiškiai ir miesto svečiai buvo pakviesti į amfiteatrą, kur nuaidėjo Telšių rajono dainų šventės „Septynių kalvų giesmė“ skambesys. Dainų šventėje pasirodė ne tik 42 Telšių rajono meno kolektyvai, bet ir atlikėjai iš partnerinio Lenkijos Minsk Mozowiecki miesto, taip pat meno kolektyvai iš Latvijos ir žymių operos solistų Edmundo Seiliaus ir Kristinos Zmailaitės šeima. Pagrindinę miesto šventės dieną užbaigė audringai sutiktas telšiškio Kęstučio Jablonskio koncertas ir šventinis fejerverkas.

Paskutinė šventės diena prasidėjo vyrų ansamblio „Quorum“ sakralinės muzikos koncertu Telšių šv. Antano Paduviečio katedroje, vėliau vyko šv. Antano atlidai. Po Mišių Katedros aikštėje vyko ansamblio „Jonis“ koncertas, o po jo miesto amfiteatre – respublikinė pagyvenusių žmonių šventė „Bočių rodos“, kurioje miestelėnus džiugino Lietuvos valstybinis pučiamųjų instrumentų orkestras „Trimitas“.

ŽEMAITIJOS SOSTINĖ

Telšių miesto šventės proga Lietuvos statistikos departamentas skelbia pranešimą spaudai apie Telšių rajono savivaldybę ir apskritį.

2014 m. pradžioje Telšių r. savivaldybėje gyveno 44,6 tūkst. gyventojų. Iš jų 60,2 proc. sudarė darbingo amžiaus gyventojai, 23,5 proc. – pensinio amžiaus ir 16,3 proc. – vaikai.

2013 m. Telšių r. savivaldybėje buvo 18,9 tūkst. užimtų gyventojų. Nedarbo lygis 2013 m. Telšių apskrityje sumažėjo – jis siekė 13,9 proc., arba 0,9 procentinio punkto mažiau nei 2012 m. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis rajono savivaldybės įmonėse, įstaigose ir organizacijose 2013 m. ketvirtąjį ketvirtį sudarė 1 933,4 Lt ir per metus padidėjo 167 Lt. Palyginti su šalies ūkiu vidutiniu mėnesiniu bruto darbo užmokesčiu (2 281,2 Lt), jis buvo mažesnis 348 Lt.

2013 m. pabaigoje Telšių rajono savivaldybėje buvo aštuonios ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kurias lankė beveik 1,3 tūkst. vaikų, ir 26 bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose mokėsi 5,8 tūkst. mokinių. Rajono savivaldybėje yra viena aukštoji mokykla ir viena profesinio mokymo įstaiga.

Savivaldybėje veikė du muziejai, veikia aštuoni kultūros centrai (apskrityje – 38), yra 90 meno mėgėjų kolektyvų (apskrityje – 320), 30 bibliotekų.

2014 m. sausio 1 d. duomenimis, Telšių rajono savivaldybėje veikė 906 ūkio subjektai. Daugiausia – 210 – buvo didmeninės ir mažmeninės prekybos ir variklinių transporto priemonių bei motociklų remonto įmonių.

Pagrindiniai Telšių apskrities eksporto partneriai buvo Estija, Latvija, Jungtinė Karalystė, Nyderlandai, Ukraina, Jungtinės Valstijos.

2012 m. pabaigoje tiesioginės užsienio investicijos (TUI) Telšių rajono savivaldybėje buvo 16,38 mln. Lt ir sudarė 0,04 proc. visų šalies TUI.

2012 m. Telšių apskrities bendrasis vidaus produktas (BVP) siekė 4 546,5 mln. Lt ir sudarė 4 proc. viso šalies BVP. Vienam apskrities gyventojui teko 30,6 tūkst. Lt BVP.

Masčio ežero tiltuose įsikūrė miesto simboliai – meškos

MERŲ FORUME PRIIMTOS ŠEŠIOS REZOLIUCIJOS

Loreta Gaižiuvienė

Birželio 5 d. Alytaus miesto savivaldybėje vyko Lietuvos didžiųjų miestų merų forumas. Į Džukijos sostinę svarstyti didiesiems šalies miestams svarbių klausimų atvyko Kauno m. meras Andrius Kupčinskas, Panevėžio m. meras Vitalijus Satkevičius, Marijampolės savivaldybės meras Vidmantas Brazys, Šiaulių m. meras Justinas Sartauskas, minėtų miestų savivaldybių atstovai, taip pat Vilniaus ir Klaipėdos savivaldybių atstovai.

Forume buvo priimtos šešios rezoliucijos dėl Lietuvos Respublikos teisės aktų pakeitimų. Viena jų susijusi su mokinio krepšelio formavimo metodika. Taip pat pritarta Seime registruotam Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo pataisų projektui ir papildomai siūlyti Vyriausybei inicijuoti Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo pakeitimą, numatant galimybę sveikatos priežiūros įstaigoms padengti praėjusių metų neigiamą finansinį rezultatą paskutinių penkerių metų sukauptu veiklos rezultato perviršiu.

Susitikime dalyviai svarstė klausimus, susijusius su rinkliavos dėl atliekų surinkimo dydžio metodikos nustatymu, taksų paslaugų tieki-

mu, rinkliavos už aplinkos tvarkymą nustatymu, problemas dėl naujai įsigaliojusios teisės aktų paskelbimo tvarkos.

Didžiųjų miestų forumas yra neformali organizacija, kurios susirinkimai vyksta kas ketvirtį. Šis Džukijos sostinėje surengtas Lietuvos didžiųjų miestų forumas buvo penktasis.

ANGLIJOS AMBASADORIUS DOMĖJOSI INVESTAVIMO GALIMYBĖMIS

Irena Pauliukevičienė

Pas Švenčionių rajono merą su vizitu lankėsi Didžiosios Britanijos ambasadorius Lietuvoje Deividas Hantas ir ambasados Prekybos ir investicijų skyriaus vyr. specialistė. Susitikimą organizavo rajono savivaldybės tarybos narys Darius Velička. Tai jau ne pirmas jo rengtas toks užsienio svečių vizitas į rajoną – buvo susitikimų su vokiečiais, amerikiečiais. Tai – galimų investuotojų paieškos. Vienas iš kelių ieškant investuotojų eina per ambasadas.

Tarybos narys D. Velička, Anglijos ambasadorius D. Hantas, rajono meras V. Vigelis, administracijos direktorė Vida Rasteniene, tarybos narys Vytautas Bulka

Naudodamasis vaizdo medžiaga trumpai rajoną svečiams pristatė pats meras Vytautas Vigelis. Trečias pagal plotą Lietuvoje ir vienas rečiausiai apgyvendintų, bet turtingas miškų ir turintis vos ne 300 ežerų rajonas padarė didelį įspūdį Anglijos ambasadoriui. Ne mažiau įspūdinga svečiui pasirodė įsivainintos ES paramos lėšų suma – per 140 mln. Lt. Svečias tuoj pat pastebėjo, kad Švenčionių rajonas užima bene geriausias pozicijas regione pagal tiesiogines užsienio investicijas. Jis panorė apsilankyti Sarių kaime ir apžiūrėti tikrai šiuolaikinę, patrauklią gyventi kaimo vietovę, kurioje įgyvendinti net keli ES finansuojami projektai, nors vizito dienotvarkėje tai nebuvo numatyta.

Ambasadorius domėjosi konkrečiomis sąlygomis investuotojams – pramoninėmis zonomis, mokesčių lengvatomis, pabrėžė, jo nuomone, perspektyvų ekoturizmą. Rajonas jau turi ką konkrečiai pasiūlyti investuotojams. Švenčionėlių mieste suprojektuota 14 sklypų, parengti detalieji planai, atliktos visos registracijos procedūros, kuriama išorinė ir vidinė infrastruktūra, galima skelbti pardavimo konkursus.

Po susitikimo pas rajono merą svečiai vyko į rajoną plačiai garsinančias „Švenčionių vaistažoles“ ir „Intersurgical“.

KAUNO RAJONAS TURI NAUJĄ TURIZMO VIZIJĄ

Edmundas Mališauskas

Kauno rajono savivaldybė pirmoji šalyje pristatė turizmo plėtros teritorijų vystymo iki 2020 m. specialųjį planą. Plane numatyti pagrindiniai Kauno rajono savivaldybės turizmo teritorijų vystymo prioritetai ir tvarkymo principai. Kartu su specialiuoju planu buvo parengtos galimybių studijos, išskirta 13 teritorijų, kuriose būtų galima aktyviai plėtoti turizmą.

Nustatyta, kad, be Kauno marių regioninio parko, didžiausią potencialą turizmui vystyti turi Raudondvario, Kačerginės, Zapyškio, Kulautuvos ir Vilkijos seniūnijos. Šioje zonoje, sąlyginai pavadinimoje Mažuoju Nemuno (pakaunės) turizmo žiedu, numatyta tiesti dviračių takus, įrengti slidinėjimo trasą, kempingus, svečių namus, žirgyną, kitą turizmo infrastruktūrą.

Kulautuvą, dalį Kačerginės ir Zapyškio teritorijos numatyta sujungti į vieną arealą, kuris siektų

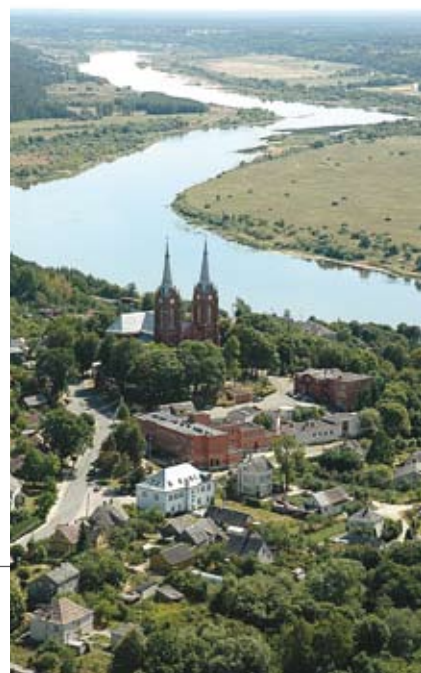
kurorto statuso. Kulautuvoje yra rasta mineralinio vandens, čia įrengtas ES reikalavimus atitinkantis paplūdimys. Jau šį rudenį miestelyje planuojama atidaryti moderniausia šalyje kardiologijos ir neurologijos ligų reabilitacijos kliniką.

Mažojo pakaunės turizmo žiedo jungtimi būtų lyninis keltuvas iš Zapyškio į Kulautuvą.

Kauno rajono meras Valerijus Makūnas kalbėjo apie projekto kompleksiskumą ir apie tai, kad investicijos padėtų sukurti naujų darbo vietų šio krašto žmonėms.

Projekto rengėjai apskaičiavo, kad iki 2020 m. į Kauno rajono turizmo infrastruktūrą kasmet reikėtų investuoti maždaug po 12 mln. Lt.

Turizmo specialusis planas yra antrasis su turizmu susijęs dokumentas, kurį parengė Kauno rajono savivaldybė. Prieš kelerius metus buvo parvirtintas dviračių maršrutų specialusis planas.

KODĖL SAVIVALDYBĖS NEUŽTIKRINTOS DĖL ES PARAMOS

Iš Lietuvos savivaldybių asociacijos direktoriaus pavaduotojo Rimanto Čapo pranešimo Seimo Audito komiteto surengtoje diskusijoje „ES investuoja į regionus – dešimtmečio pasiekimai ir tikslai 2020 metams“

Pirmiausia supažindinsiu su savivaldybių prašymu 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos laikotarpiui.

Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) XX suvažiavimas 2014 m. gegužės 21 d. priėmė rezoliuciją „Dėl ekonominės krizės padarinių Lietuvos savivaldai šalinimo“. Šios rezoliucijos esmė – būtina ieškoti sprendimų dėl kuo greitesnio savivaldybių biudžetų pajamų padidinimo. Šioje rezoliucijoje Seimo ir Vyriausybės prašoma nustatyti, kad iš savivaldybių biudžetų skiriamas bendrojo finansavimo lygis neturi viršyti 7,5 proc. įgyvendinant 2014–2020 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų projektus. Bet po Seimo Biudžeto ir finansų komiteto 2014 m. birželio 4 d. posėdžio galima drąsiai tvirtinti, kad savivaldybių galimybes bendrai finansuoti („kofinansuoti“) 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų projektus bus lygios beveik nuliui. Dalis savivaldybių gal ir sugebėtų išskirtiniais atvejais skirti lėšų, bet ne daugiau kaip iki 3,5 proc. nuo ES remiamų projektų vertės.

Kokie LSA argumentai?

Seimas netrukus priims Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinį įstatymą. Šio įstatymo projekto 4 str. 2 ir 4 dalyse reglamentuota, kad savivaldybių biudžetai po 1–3 metų turės būti nedidinant, net ir įskaičiuojant į biudžetus

savivaldybių imamas ilgalaikės paskolas investicijų (tarp jų ir ES remiamiems) projektams įgyvendinti. Įsigaliojus minėto įstatymo projekto nuostatomis savivaldybės negalės didinti skolos įsipareigojimų, todėl net ES paramos lėšomis įgyvendinamus investicijų projektus turės bendrai finansuoti ne iš pasiskolintų bankuose lėšų. Tačiau Finansų ministerijos 2014 m. balandžio 23 d. raštu „Dėl laikinojo Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, veiklos lėšų rezervo ir nacionalinių lėšų paskirstymo 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos prioritetams įgyvendinti“ siūloma nustatyti 15 proc. savivaldybių indėlį, išskyrus nacionalinės svarbos projektus.

2014 m. balandžio 1 d. jau 32 savivaldybės iš 60 nebeturėjo teisės skolintis investicijų projektams, kurie įgyvendinami be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų. Prievolė užtikrinti didelį bendrojo finansavimo lėšų poreikį ES remiamiems projektams įgyvendinti vis labiau mažina savivaldybių finansines galimybes tinkamai įgyvendinti funkcijas ir teisės aktais numatytus įsipareigojimus bei didina savivaldybių biudžetų deficitą. Lietuvos savivaldybių biudžetų deficitas (o tai yra grynasis skolinimasis arba investicijų projektams įgyvendinti paimitos ilgalaikės paskolos) 2013 m. sudarė 330,2 mln. Lt, 2012 m. – 283 mln. Lt, 2011 m. – 402,3 mln. Lt.

Vien 2014 m. vasario 19 d. Vyriausybės nutarimu patvirtinto 2014–2020 m. nacionalinės pažangos programos horizontaliojo prioriteto „Regioninė plėtra“ Tarpinstitucinio veiklos plano priemonėms įgyvendinti, jeigu būtų reikalaujama 15 proc. indėlio, savivaldybės turės skirti apie 600 mln. Lt, kurie dar padidintų savivaldybių įsiskolinimus ir apribotų galimybes artimiausiu laiku įgyvendinti investicijų projektus.

Pagal ekonominę-finansinę logiką galima konstatuoti, kad savivaldybės iš esmės yra verčiamos daug skolintis už didesnes nei valstybė skolinasi palūkanas tik tam, kad padengtų viešuosius pirkimus laimėjusio ūkio subjekto sumokėtą valstybės biudžetui PVM. Savivaldybės, įgyvendindamos ir ankstesnio ES paramos programavimo laikotarpio, ir 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų investicijų projektus, ir taip gerokai papildė ir papildys valstybės biudžeto pajamas. Tik valstybės biudžetui sumokamas 21 proc. PVM (arba 17,36 proc. nuo bendros projekto vertės). Nuo savivaldybėse įgyvendinamų projektų sumokama daugiau ir kitų mokesčių į valstybės biudžetą ar įmokų į valstybinio socialinio ir sveikatos draudimo fondus.

Savivaldybių nemokumo grėsmės indikaciją akivaizdžiausiai parodo savivaldybių pradelsti kreditiniai įsiskolinimai. Jie 2014 m. balandžio 1 d. sudarė 423,5314 mln. Lt ir buvo beveik tris kartus, arba 276,5385 mln. Lt, didesni, palyginti su 2009 m. sausio 1 d. buvusiais 147 mln. Lt. O tai yra savivaldybių pradelsti įsiskolinimai verslo subjektams už prekes, paslaugas ir atliktus darbus. Statistikos departamento duomenimis, 2013 m. pabaigoje nekonsoliduoti vietos valdžios skola sudarė 2,3824 mlrd. Lt.

Tokio dydžio skolos atsirado ir dėl drastiško savivaldybių savarankiškų pajamų mažinimo nuo 2009 metų. Savivaldybių darbuotojai, esant nesubalansuotiems biudžetams (kai savivaldybių pajamos gerokai neatitiko pakankamų finansavimo poreikių – būtiniausių asignavimų), kelerius pastaruosius metus turėjo dalį laiko nedirbti savo sąskaita. Be to, didelė dalis savivaldybių darbuotojų darbo užmokestį už einamųjų metų paskutinį mėnesį ar kelias savaites gaudavo tik kitų metų pradžioje. Ir 2014 metams dalis savivaldybių patvirtino biudžetus, nenumatydamos pakankamų lėšų darbo užmokesčiui išmokėti.

Išvada vienareikšmė: būtina nedelsiant ieškoti sprendimų dėl kuo greitesnio savivaldybių biudžetų pajamų padidinimo, nes iškils grėsmė ir 2014–2020 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų projektų įgyvendinimui.

KARIETOS RIEDA, BET AR ATGIMS PAŠTAS?

Jonavoje žyeiviai savo siuntinį įteikė „miesto burmistro dešiniajai rankai“ – mero pavaduotojui V. Venckūnui

Projekto „Per Latviją, Lietuvą ir Lenkiją 2014“ dalyviai galėjo išbandyti kelionės pašto karieta skonį. Gegužės 12–birželio 1 d. senuoju Sankt Peterburgo–Kauno–Varšuvos arklių pašto keliu, šiandien jungiančiu Lietuvą, Latviją, Rusiją ir Lenkiją, riedėjo dvi pašto karios.

Senoji magistralė buvo nutiesta 1831–1836 m. Tada tai būta vieno geriausių pašto kelių Europoje. Dabar pasirinkto maršruto ilgis – apie 800 km, pradžios taškas – Rezeknė Latvijoje.

Mintis įveikti kelis šimtus kilometrų diližanais kilo Klajūnų klubo vadovui Gintautui Babravičiui ir Giedriui Klimkevičiui. Prie projekto prisidėjo Lietuvos žirgynas ir Žemės ūkio ministerija.

Į geltonas skirtingo dydžio karias įkinkyti gražiausi Lietuvos žirgyno žemaitukai, kuriuos specialiai ruošė šiam projektui. Lietuvos žirgyno vadovas Žilvinas Badikonis pasakojo, kad žirgus reikėjo pratinti miegoti laukuose, išmokyti eiti kartu poroje, pratinti prie automobilių ūžesio. Didesnioji karieta sveria apie 2000 kg, ją tempia net keturi žemaitukai, mažesnioji kur kas lengvesnė – jos svoris 650 kg. Abi karios vienietinės, gamintos pagal užsakymą Lenkijoje.

Šis žygis – trečioji ilgo nuotolio kultūrinė-educacinė kelionė žemaitukų veislės žirgais. 2010 m. projektas „2000 km istorijos“ nuo Trakų iki Juodosios jūros ir 2011 m. žygis „Meilės keliu“ iki Krokuvos, skirtas didžiajai Žygimanto Augusto ir Barbaros Radvilaitės meilės istorijai, sulaukė milžiniško visuomenės ir tarptautinės žiniasklaidos dėmesio.

MIESTAI SUSIRAŠINĖJA

Gegužės 18 d. keliauninkai atriedėjo į buvusią Utenos pašto stotį, dabartinę Dailės mokyklą. Pašto karietas, atvykusios iš Zarasų, atvežė Zarasų rajono mero Arvydo Steponavičiaus laišką Utenos rajono merui Alvydui Katinui, kuris ir pasitiko svečius. Greta jo – į griežtą pašto viršininką persikūnijęs Tauragnų seniūnas Alvydas Danauskas, ponuliais virtę Utenos kultūros centro mėgėjų teatro „Žaliaduoniai“ aktoriai, Utenos dailės mokyklos, Utenos kultūros centro bendruomenė bei smagiai nusiteikę uteniškiai. Laiškų ir dovanų iš Zarasų gavo ir kiti iškilūs uteniškiai.

Gegužės 19 d. keliauninkai svečiavosi Ukmergėje. Žyeiviai buvo pasitikti keli kilometrai prieš Ukmergę – Šventupėje. Čia

miestelio bendruomenė juos pasitiko su dainomis ir gėlėmis, pavaišino kiaušiniene. Diližanų atvykimas tapo smagiu nuotykiu, tad sutiktuosė dalyvavo daugybė žmonių.

Ukmergėje vilkstinę iškilmingai pasitiko rajono meras Vydas Paknys. Į renginį atvyko netgi caras Aleksandras I su žmona. Caro vaidmenį puikiai atliko Ukmergės rajono mero pavaduotojas Rolandas Janickas, kuris į ukmergiškius kreipėsi lietuvių, prancūzų ir rusų kalbomis.

Ukmergės „Ryto“ specialiosios mokyklos moksleiviai buvo pavėžinti karietomis. 24 vaikai, turintys proto negalią, kartu su savo mokytojomis pamatė ir pajuto, kaip prieš kelis šimtmečius dirbo pašto tarnyba ir keliavo žmonės.

Tačiau karietų užduotis – vežioti paštą. Kad ir iš Ukmergės į Jonavą, kur pašto siuntą atsiėmė rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjas Vytautas Žebrauskas ir Jonavos kultūros centro direktorė Gintarė Vaiciekavičiūtė. Senovine kalba parašytą ir visiems miestelėnams skirtą laišką atsiuntė tėvas Juozapas iš Ukmergės, o žyeiviai savo siuntinį įteikė „Jonavos miesto burmistro dešiniajai rankai“ – mero pavaduotojui Vytautui Venckūnui.

Neliko skolingi ir jonavičiai: Jonavos žemėlapių Kosakovskių giminės palikuonims į Varšuvą ir kvietimą atvažiuoti į Jonavą išsiuntė V. Venckūnas; sveikinimus, laiškus kitiems rajonams – Kultūros centras, Savivaldybės teatras, Janinos Miščiukaitės meno mokykla, „Lietavos“, „Neries“ pagrindinės mokyklos, Raimundo

Pašto karietas atvežė Zarasų rajono mero A. Steponavičiaus laišką Utenos rajono merui A. Katinui

Samulevičiaus progimnazija, Jeronimo Ralio ir Senamiesčio gimnazijos, ansamblis „Tau“, Krašto muziejus, Jonavos turizmo ir verslo informacijos centras.

Pasisvečiavę Jonavoje, priėmę laiškus ir siuntas, žygeiviai tęsė savo kelią link Karmėlavos, Kauno ir tolyn – link Varšuvos.

Gegužės 21 d. žygio „Pašto kelias 2014“ dalyviai pasiekė Kauno Rotušės aikštę, kurioje grojant orkestrui juos pasitiko Kauno meras Andrius Kupčinskas, žemės ūkio ministras profesorius Vigilijus Jukna ir Ryšių istorijos muziejaus direktorė Giedrė Mikaitienė. Muziejus įsikūręs buvusioje pašto stotyje. Kauniečiams pašto karietos atvežė tuziną pašto siuntų nuo kolegų iš kitų savivaldybių.

Kalvarijoje pašto karietų sutiktuvės buvo surengtos gegužės 23 d. Dariaus ir Girėno g., prie senosios arklių pašto stoties. Paskui karietos nuriedėjo į teatralizuotą šventę. Po poros dienų karietos kirto Kalvarijos pasienio postą ir įvažiavo į Lenkiją.

Suvalkuose karietas sutiko miesto meras Czesławas Renkiewiczus. Lenkai visai komandai padovanojo didelį kulinarijos paveldo gėrybių krepšį ir bilietus į džiaz vakarą Suvalkų koncertų salėje. Keliaujant toliau Lomžos miestui buvo padovanotas iš Latvijos Malinovas miestelio atgabentas obels sodinukas. Per dešimt dienų obelis jau spėjo nužydėti, bet puikiai išsilaikė. Lomžos meras Mieczysławas Czerniawskis svečiams padovanojo šakotį. Išvažiavusi iš Lomžos karieta stabtelėjo už dvidešimties kilometrų esančiame Miastkowie, kur prie mokyklos vartų jos jau laukė būrys mokinių su glėbiais balionų. Vaikai mojo iš balionų suformuotomis Lietuvos, Latvijos ir Lenkijos vėliavomis.

Galiausiai gegužės 31 d. Varšuvoje dvi žirgų traukiamos pašto karietos – keturkinkė ir dvikinkė – sėkmingai baigė tris savaites trukusią 800 kilometrų kelionę, pradėtą gegužės 12 d. prie Latvijos ir Rusijos sienos.

PILVAS KENČIA, ŠONAI – NE

Vargu ar projektas „Per Latviją, Lietuvą ir Lenkiją 2014“ atgaivins tokį nykstantį reiškinių kaip popierinis laiškas. Tačiau norintieji gali išbandyti ir šį žanrą. Pašto karieta gali pervežti ne vien oficialius, bet ir meilės laiškus. Onorė de Balzako laiškas mylimajai grafienei Evelinai Hanskai nėra labai intymus, tačiau reikšmingas kaip tik šio pašto kelio istorijai. 1843 m. spalio 10 d. Tauragėje rašyto laiško ištrauka:

„Brangioji grafiene, filosofas teigdamas, kad negalima rašyti užteigęs plunksna, pasakė didžių teisybę, nes, kad ir kažin kaip Jūs būtumėte nuliūdus, netvertumėte juokais, matydama, kaip aš darbuojuosi tokia plunksna... Kelionė buvo tiek maloni, kiek iš viso kelionė gali būti maloni, palikus Jus. Nuraminkite Liretą, patekti iš Peterburgo į Paryžių – nėra nieko paprastesnio. Žinoma, negalima nesijausti pavargusiam, išsėdėjus pusketvirtos dienos karietoje, tačiau fiziškai aš jaučiuosi gerai. Jūsų kalbos dėka mums retkarčiais pavykdavo susikalbėti, nes kelionėje visiškai nėra ko valgyti. Ir čia aš supratau, kokios Baltazaro puotos būdavo pietūs pas Jus. Jūsų virėjas čia turėtų gerbėjų...“

Karietos sėdynė keliautojui nepasirodė per kieta, tačiau gurmano skonio pojūčiai liko nepatenkinti. Įdomu, kaip jis būtų įvertinęs šiuo laikines kelio užteigas?

SŽ inf.

Ukmergėje vilkstinę iškilmingai pasitiko rajono meras V. Paknys. Caro Aleksandro I vaidmenį puikiai atliko rajono mero pavaduotojas R. Janickas, kuris į ukmergiškius kreipėsi lietuvių, prancūzų ir rusų kalbomis

Kalvarijos savivaldybės meras Valdas Aleknavičius su komanda pašto karietas sutiko prie senosios arklių pašto stoties

Rašykite meilės laiškus

Mečislavo Ščepavičiaus pieš.